

Börn og ung skulu verjast fyri tubbbaki

Í Noregi roykja bert trý prosent av teimum 16-24 ára gomlu hvønn dag. Í Danmark er tilsvarandi talið 15 prosent.

Hvat er tað tá, sum norðmenn duga, men sum danir ikki duga?

Vilmund Jacobsen

Ein meiriluti av dønnum halda, at sigarettir skulu vera dýrari at keypa. Meirilutin heldur eisini, at reglurnar fyri marknaðarføring av tubbaki skulu skerpast.

Hetta vísa nýggj tøl frá Hjartafelagnum og Kræftens Bekæmpelse, sum standa aftan fyri eina nýggja kanning.

Eftir at tað herfyri kom fram, at fimmti hvør dani framhaldandi roykir, mæla serfrøðingar og heilsufelagsskapir myndugleikunum til at hækka prísir á tubbaki.

Tað at hækka prísir, meta bæði Hjartafelagið og Kræftens Bekæmpelse vera eina gongda leið at minka um roykingina.

Men, danski heilsumálaráðharrin, Ellen Trane Nørby, ynskir ikki, at prísirnir skulu hækka av hesi orsök, tó at tað sambært kanningini eru 64 prosent av dønnum, sum halda, at dýrari tubbak er ein móguleiki.

Eisini millum roykjarar er triði hvør dani sinnaður at gjalda meira fyri sigarettirnar.

Bert 15 prosent av teimum spurdu eru ímóti dýrari sigarettum.

Politiskur vilji vantar

- Tað gleðir okkum nógv, at danir stuðla undir hægri prísir á sigarettum. Seinastu seks árini er parturin av dønnum, sum roykja, ikki minkaður. Vit vita, at 40 børn og ung hvønn dag byrja at roykja, og vit vita eisini, hvat skal til fyri at umgangast hetta. Men, her vanta politiskur vilji og atgerðir.

Tað sigur stjórin í danska Hjartafelagnum, Kim Høgh.

Hann vónar, at nýggja kanningin kann verða við til at lata upp eyguni hjá teimum, sum sita við avgerðunum, nú ein meiriluti av fólkinum ynskir lóggeving, sum kann verða við til at byrgja upp fyri, at børn og ung byrja at roykja.

Nýggja kanningin vísir eisini, at

Tað skal gerast dýrari at roykja, og tubbakið eigur at missa sítt reklamuvirði, halda Hjartafelagið og Kræftens Bekæmpelse. Feløgini ynskja eisini, at tubbak og snús verður selt í neutralum pakningi

danir stuðla undir tiltøk, sum avmarka móguleikarnar hjá tubbaksíðnaðinum at marknaðarføra sínar vørur.

Næstan sjei av tíggu halda, at tubbak ikki skal vera sjónligt í handlunum, og stívliga helvtin heldur, at tubbakspakkar eiga at gerast “neutralir” - uttan litir, búmerki og soleiðis eisini uttan reklamuvirði.

Ikki rationelt val

Tá ungdomur roykir fyrstu sigarettina, er tað ikki eitt rationelt val. Hesi fara jú ikki á netið fyrst at kunna seg um, hvat royking ger við likamið, áðrenn tey festa sær í sigarettina.

NielsThem Kjær, sum hevur við royking at gera í Kræftens Bekæmpelse, heldur, at tað verður trupult at koma longri bara við upplýsing einsamallari.

- Øll vita, at royking er vanda-mikil, og hetta vita tey ungu eisini. Tí verða politikarar noyddir at hyggja eftir prísnum og marknaðarføring, um tey meina nakað við roykfríari framtíð, sigur NielsThem Kjær.

Sambært fakfólki vil ein flætt-ing av hægri prísnum, avmarking av marknaðarføring og fleiri roykfrí-um økjum viðvirka til, at færri ung byrja at roykja.

Hjartafelagið og Kræftens Bekæmpelse sakna eina politiska ætlan fyri, hvussu stjórnin ætlar at røkka sínum máli um, at eingi børn og ung skulu roykja í 2030.

Fleiri lond skerpa

Fleiri lond hava longu sett í verk ymiskar treytir á tubbaksøkinum.

Noregi hevur lagt høg avgjöld á tubbak, tubbakið liggur undir diskinum, og tubbakspakkarnir eru vorðnir “neutralir” ella minni litrikir.

Hetta hevur ført til, at talið av ungum roykjarum er minkað, so-

leiðis at tað í dag bert eru trý prosent av teimum 16-24 ára gomlu í Noregi sum roykja hvønn dag.

Í Danmark er tilsvarandi talið 15 prosent.

Í Fraklandi hava myndugleikarnir júst gjørt av, at prísurin á einum sigaretpakka skal hækka stigvíst upp í 10 euro - ella umleið 75 krónur - í 2020.

Í kanningini, sum varð gjørd í november í fjør, luttóku 5124 fólk, og tað var Kantar Gallup, sum gjørdi kanningina fyri Heilafelagið og Kræftens Bekæmpelse.

Heili 30 prosent av teimum, sum

sjálvi roykja, halda, at sigarettirnar saktans kunnu vera dýrari.

Onnur lond

Í fleiri londum eru høg avgjöld á tubbaki, og færri ung byrja at roykja, eitt nú í Noregi og Stóra-bretlandi.

Mett verður, at tá sigarett-pakkarnir standa soleiðis fyri, at teir síggjast væl, kunnu teir gerast eggjandi fyri børn og ung.

Tí hava fleiri lond kravt, at sigarettir ikki skulu síggjast, men skulu liggja undir diskinum, soleiðis at tær missa “reklamuvirði”.

Her eru roykjarar heldur ikki ósamdir, og 51 prosent av spurdu roykjarum halda, at pakkarnir saktans kunnu liggja undir diskinum.

Millum lond, sum krevja tubbakið burtur av sjónligu hillunum, eru eitt nú Noreg, Finland, Slovenia og Ný Sæland.

Fleiri lond krevja eisini, at pakkarnir eru neutralir á liti, og eitt nú eru pakkarnir grønbrúnir og uttan reklamuvirði.

Lond, sum krevja, at sigarett-pakkar eru neutralir, eru eitt nú Noreg, Írland, Frakland, Rumenia, Ungarn og Avstralia.

Frá 1. juli í fjør at rokna kom lóg í gildi í Noregi sum krevur, at tubbak og snús er í neutralum pakka - uttan áberandi reklamu og eggjandi litir. Reglurnar skulu viðvirka til, at færri børn og ung byrja at roykja